

16.4.2026

EOAK/184/2026

Ratkaisija: Oikeusasiamies Jari Råman

Esittelijä: Esittelijäneuvos jaostopäällikkönä Kristian Holman

TARKASTUS: KARJALAN LENNOSTON VAPAUTENSA MENETTÄNEIDEN SÄILYTYSTILAT 23.2.2026

Tarkastusajankohta

23.2.2026 klo 12.00–12.30

Osallistujat oikeusasiamiehen kansliasta

Esittelijäneuvos jaostopäällikkönä Kristian Holman

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Tuire Metso

Neuvontalakimies Jaana Romakkaniemi

Osallistujat tarkastuskohteesta

Vartioston varajohtaja

Oikeusupseeri

1 YLEISTÄ

1.1 Tarkastuksen suorittamisesta

Eduskunnan oikeusasiamies on nimetty YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan tarkoittamaksi kansalliseksi valvontaelimeksi.

Vapautensa menettäneiden säilytystilojen tarkastaminen ja heidän vapaudenmenetyksen aikaisensa kohtelun valvonta on jo ennen tätä tehtävää kuulunut oikeusasiamiehen tehtäviin.

Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 18 §:n 2 momentin mukaan pidätettyihin ja kiinni otettuihin sovelletaan, mitä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa pidätettyjen ja kiinni otettujen kohtelusta säädetään.

Tarkastus suoritettiin eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiesten toimesta oikeusasiamies Jari Råmanin määräämänä.

1.2 Yleistä tarkastuskohteesta

Karjalan lennoston vartioston säilytystilalla tarkoitetaan päävartiosta olevaa kiinniotettujen säilyttämiseen tarkoitettua yhtä säilytyshuonetta.

Tarkastusajankohtana säilytystilassa ei ollut vapautensa menettäneitä henkilöitä. Säilytystilassa säilytetään pääasiassa lyhytaikaisesti varusmiehiä, jotka on otettu kiinni rikoslain 45 luvun 10 §:ssä rangaistavaksi säädetyn karkaamisen tai rikoslain 45 luvun 18 §:ssä rangaistavaksi säädetyn sotilaan sopimattoman käyttäytymisen vuoksi. Kiinniotettu on säilytystilassa tyypillisesti enimmillään yhden yön.

Säilytystilassa oli vuonna 2025 kiinniotettuna 3 henkilöä. Vuonna 2026 vapautensa menettäneitä ei ole ollut.

2 TARKASTUSHAVAINNOT

2.1 Henkilökunta

Säilytystilan valvontavahvuus on sama kuin vartioston eli 18 henkilöä. Vartiopäällikkö johtaa ja koordinoi sekä vastaa valvonnan toteuttamisesta. Sotilaspoliisikoulutuksen saaneet varusmiehet osallistuvat valvontaan palkatun henkilöstön tukena ja täydennyksenä.

2.2 Tulotarkastus

Säilytystilaan otettava vapautensa menettänyt tarkastetaan säilytystilan edustalla, jonne on erillinen sisäänkäynti. Tarkastukseen kuuluu henkilöllisyyden toteaminen ja mahdollisien sairauksien ja vammojen kirjaaminen sekä pois otetun omaisuuden luettelointi ja tarkastaminen.

Omaisuus laitetaan säilytyshuoneen vieressä olevaan lukittavaan metallikaappiin, jonka avain on henkilökuntaan kuuluvilla. Vapautensa menettänyt allekirjoittaa omaisuusluettelon.

Myös mahdolliset lääkkeet säilytetään samassa lukitussa kaapissa. Kaapissa säilytetään myös vapautensa menettäneelle annettavia varavaatteita ja liinavaatteita.

2.3 Terveystarkastus

Vapautensa menettäneellä havaitut mahdolliset vammat tarkistetaan ja dokumentoidaan tulotarkastuksen yhteydessä.

Mahdolliset säilöön otetun lääkkeet antaa henkilökuntaan kuuluva sotilaspoliisi annostusohjeiden mukaisesti. Jos lääkkeessä tai lääkkeen sen antamisessa on jotain epäselvyyksiä, ollaan erittäin matalalla kynnyksellä ennen lääkkeiden antamista yhteydessä varuskunnan terveysasemalle tai muuhun terveydenhuollon yksikköön.

Tarvittaessa kutsutaan lääkintähenkilöstö paikalle tai säilöön otettu toimitetaan valvotusti varuskunnan terveysasemalle. Virka-ajan ulkopuolella tukeudutaan kaupungin terveydenhuoltoon tai Kuopion yliopistolliseen sairaalaan (KYS).

Henkilökunta on saanut ensiapukoulutusta. Säilytystiloissa on saatavilla ensiaputarvikkeita sekä defibrillaattori.

2.4 Vapautensa menettäneiden oikeuksista ja vapaudenmenetyksestä ilmoittaminen

Vapautensa menettäneille tarjotaan mahdollisuus ottaa luettavaksi kansiot, joihin on koottu suomen ja ruotsin kielellä vapautensa menettäneitä koskevat säännökset, ja joista ilmenevät vapautensa menettäneiden oikeudet ja velvollisuudet.

2.5 Säilytyshuone

Säilytystila oli pinta-alaltaan noin 2,5 metriä x 4,5 metriä. Tiloihin tuli luonnonvaloa katonrajassa olleen himmennetyllä turvalasilla varustetun ikkunan kautta. Säilytyshuoneissa oli kalustuksena patja.

Säilytyshuoneissa oli palovaroittimet ja hälytysnapit, jotka yhdistyvät lähellä sijaitsevaan valvomoon. Kutsunappien toimivuus testattiin. Säilytyshuoneessa oli tallentava kameravalvonta.

Karjalan lennoston vartiostorakennus oli valmistunut vuonna 2020, joten myös sen säilytyshuone oli erittäin hyväkuntoinen. Säilytyshuoneessa oli metallinen vessa-lavaaari-yhdistelmä. Valvontakameran tallentama kuva oli ohjelmallisesti himmennetty WC-istuimen kohdalta vapautensa menettäneen yksityisyyden suojaamiseksi.

Vapautensa menettäneellä oli myös mahdollisuus käyttää tarpeen mukaan vartioston varusmiesten käyttöön tarkoitettua suihku- ja käymälätilaa, joka sijaitsi säilytyshuoneen vieressä.

Ruokailut järjestetään päiväohjelman mukaisesti niin, että ateriointi tapahtuu saatettuna varuskunnan ruokalassa. Iltapala tuodaan säilytystilaan. Myös välipalaa on henkilökunnan mukaan aina varastossa.

2.6 Ulkoilu

Säilytystilan ulkoilutilana toimii suljetulla sotilasalueella olevan vartioston edusta, jota ei ole erikseen suojattu tai aidattu millään tavoin sivullisilta. Ulkoilumahdollisuus kerrottiin järjestettävän vapautensa menettäneen esittämän pyynnön mukaisesti ja lähtökohtaisesti kaikilla on mahdollisuus tunnin ulkoiluun valvottuna.

Vapautensa menettäneellä on mahdollisuus tupakointiin valvottuna vartioston läheisyydessä olevalla tupakointipaikalla.

2.7 Yhteydenpito

Vapautensa menettäneellä on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena. Mitään varsinaista tapaamistilaa vartiostossa ei ole. Vapautensa menettäneelle annetaan mahdollisuuksien mukaan mahdollisuus olla puhelimitse yhteydessä säilytystilan ulkopuolelle, mutta puhelinta hänelle ei säilytystilaan anneta.

3 TOIMENPITEET

Tarkastuksessa tehdyt havainnot eivät antaneet aihetta oikeusasiamiehen toimenpiteisiin.

Tämä pöytäkirja on ollut luonnosvaiheessa Karjalan lennostossa kommentteja ja mahdollisten salassa pidettävien tietojen arviointia varten.